

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 34.

НА ЧЕТИЊУ, У ПОНЕДЕЉНИК 2. СЕПТЕМБРА (14. РУЈНА) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

ГЛАС ЦРНОГОРЦА* излази један пут недељом. Стје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. II. б. 6; во год. 3; четврт год. б. I. 50. к. За СРЕДЈУ год. б. 7; во г. б. 3. 50.; четврт б. I. 75. к.
За све друге земље год. б. 8, во год. б. 4; четврт год. б. 2. За остале земље се нареди 5 честота. Предиздати и свој издавачки штампарији се администрирају, а датак уредништву на Цетиње.

НАРОДНОСТИ У УГАРСКОЈ.

Кад је Угарска заузела данашњи положај погодбом с Аустријом, вољани су на њу велика очекивања и давнији јој је особита важност од пријатеља у смијету, које су јој прије тога, у доба аустријскога авсултанизма, њезини лажни слободовијци увјели задобити.

Данашње стање Угарске непоказује ни у којикој овој претпоставци важност, а државници њезини вијесу ни на даска одговорили очекивању пријатеља слободе и напредка у опште и посебној положају и мени Аустро-Угарске. Не само да је Угарска пада на врој искре грани, него и друга половина монархије подиже на њу обзидне тужбе, да Угарска својим растројством укупну монархију захвата од корачања напријед у њезиним унутрашњим развијку и унапређењу и у спољашњем угледу и снази.

По што мађарска влада није хтјела или уједи — не може се казати да наје могла — учених Угарску чувеном са праве слободе, истиоти благотворија, што једино може поћеши из задовољенијих, своја потпуна права уживајућијих народу, то је она наскадила на другом пољу у неочекиваној мјери. Мађарска влада задобила је Угарској икак веома глас у свему издавачким смијету, али глас, који јој не доноси чисти ни уважавање. Свијет је упозио Угарску као државу, у којој је слобода робиња, коју је мађарски народ за себе само закупио, као државу, у којој су надмоћнији милитарни немађарскији народи изгашени сајај природних права својих, и у којој безграница самовоља ове народе све дубље тиска у стање недостојно, штетно и веома опасно за саму државу, а само мађарски народ подиже на висину, врој сумњивога сјаја, а веома страхоних вртоглавица, о које се пада без поношени у процаст.

Најновијим појавама у Угарској мађарска је влада свакоги и сувише увјерила у овоме већ постојећем ујеренју.

То је затварање словачких гимназија.

Шта жиљите, шта је побудило мађарску владу на тај корак, наје нечији, никад нечувени? Њезина сопствена изненада, да се у тајем школама кутује дух противак мађарској држави. То „противадражане идеје“ набацила је мађарска влада немађарским народима сака као маску само, а у ствари хоће она тијек, да шири мађарство, да ногази све народности. То је онај довољно показала, својим досадајним поступањем, а њезини органи још боље сада одкривају то. Они сај малко кичу на све школе и заповеди српске, румунске, словачке и сасеље као на „гњездо државовпријатељскејих тежња“ и позивају владу, да их ушиљи. Шта сак закон о народностима, који народностима иштиће, због чега су фене и незадовољне с њим, вачу и они, и каку да је он велика политична потрјешка владина, јер одје поиступљају према људима; а то не смје бити, и за то треба да влада и тај закон укине. Шта јаше, они су у своме мађарству толико зашијели се, да, као што „Реформа“ вели, и самога основатеља Стефанове државе, са Стефаном, називају сабочником, што је поштовао језик и обично свијех народу своје државе и што их је заштитио!

У кратко из свега, што се чује из мађар-

ских владинијих листова и што се види из поструга владе мађарске, очевидно је, да она без обзире где за поништењем времена и услога за живот немађарских народности, па војне и сајијах народности, а то је за помађаривања. Ништа одјрктије не може показати ту најверу од њезинога досадајнога залупњавања у српској цркви и школи и сад у словачкој. А да ће она продолжити то своје дјело, наговјештавајуће једва ортгани њезини, који кажу да влада не смије у томе ни од чети зазирати и који затварају словачке гимназије назива „почетком досадаја, добро одјерене политичке владине“.

Да чега ће Угарска овије начином доћи, ласно је увијети, а није далеко вријес, када ће и обнагањи мађарски народ, који ће у овим оконостима изјашњи пострадати, несртено више од осталејих новоземајијих садржавања његовијех, сазнати, када су га одвеле његове „патриотичне“ владе. Ко може тврдити, да ће се и до чекати рок обнове аустро-угарске погодбе, а вако се дотека, цислатија без сумње ће добро развијати и искутуре стечемом у своме одношују са Угарском у ноглу сваке и положаја укупне монархије. Позијај Аустро-Угарске с обзиром на текње њезинијех сусједака јако је тежак и неизјестак и када би јој били и њезини унутрашње стање иного сретније било, а овако?

Ми смо данас свратили свој поглед на најновије појаве у Угарској, јер су оне јако карактеристичне за стање те државе, а сувише нас се и по томе титу, што се оне титу ваше рођене браће, која у њој живе.

Они ће знати шта им вади чинати. То нас ујерава њихово досадајно јуначко, постојано стјесно државље. А сувише ове најновије појаве биће у ствари, да их још боље учрсте у сложном раду и спирту, и да баће више стјестости пред оне, који су можда по својој природи и у доброј намјери починили на „ујереност“ према политици мађарске владе и могућност склада својих народнијих потреба са тежњама и најјерама њезинијем.

АУСТРИЈСКО И ЈЕМАЧКО ТОПНИШТВО.

Од неколико дана заявљало је у новинству наше државе особите врсте страх. У Новом јејству код Беча, струковници ѡенерали и други чиници покушавају пучати из топова аустријскога строја, и топова који су изашли из гласовите Крупноге творнице. Оне прве има аустро-угарска војска, ове друге јемачки Један донисник пиши „II. Лодју“ о том вожусу, да су аустријски топови права Крупноге праћајући игра: послје покуса да су ѡенерали чиници у један вако помислили и осјетили, да аустро-угарска војска нема топништво. Ратовати с јемачком сада с њима топништвом да би значило сруни у готову првост, као што је донијело првост 1866. год је Аустрија ударила старији топови на пруге инцидент. И други донисници махко хладнокрвије, но у језире исте вијести растурише.

Године 1866 увједили су пруски ѡенерали, да је аустријско топништво боље од њихова; само је пушка одлучила на корист прускога. Од тога доба пруски су струковници радији несуморно око поправака свога топништва. До данас су дотерали до тога, да се аустријско топништво највише права љаховом дјестињаком игрој. Испа-

сунье да ће ово искуство снагти војну управу државе, да се побрине за ново вељко топништво. Већ се рачуна да ће у то име требати једно 30 до 40 илјада! Проти тој огромној свога већ су узели пројасњавати листови, позивајући се на то, да држава нема одакле вади толико миљаје.

Истини је и то, да творише не могу, кад би и било новца, све топништво у један вак смоћи. Требати ће даље која година, док се топништво вејске пошире до нужде висине; ако се, пак, добро, до тога времена други дају виши висини испомажу. Покус с топништвом код Новог јејства погији је очевидно великих пољтичких поља. Ако је истини, што донисници пишу, држава ће, не смјући на помислити на рат, још у већу зависност о својим сусједима пади. Да тога несртнога покуса могао се је испитати, да је онт, ако и не својим установама ово бар својом ратном снагом бар толико опорављен јаки, да смије поћи својим ногама на својем путу. Ти наје нестаје! Држава ће морати још више бити утилна права Јемачкој, још више сјети да вриједати Русију. „Свесана извршити“ гроф Андраша даје више више приједи него прије годину дана. Што је знаменје за путарњу политици монархије не треба нам истом разлагати. Оних странака остаје господство, које Јемачкој угађају. А оне ће странке по мало приврзати државу да Јемачка само пружи руку и убере до згоде ово што треба.

„Журнал де Деба“ разлагују врску пријазњу, а руску већразијаву Сераонове власти опонзије Француску, нека се узда у раздир међу Русијом и Јемачком; дотле се ове двије монархије неће разводити, док не увиде, што ће бити од Француске, хоће ли си в какву стапину владавину установити. Русија би се могла од Јемачке само одлучити, кад би преко Јемачке видела Француску у стапину устројству сијну и јаку. То је очевидно, особито послије покуса с топништвом аустро-угарске војске. Више ик Аустрија не даје јакску Русији, да би било вриједно пријатељство Јемачке њезиним замјеници. Вије било згодно разградити вијести о пољтическим покусима. Но и он потврђује стари истину, да Аустрија влада нечим задома за коју годину. Ако жејутим буком, која се је дигла у новинству, ис послује журу у превијаци топништву, онда је не спростиви, него управ корисна.

— Тако лије „Обзор“ а о истој ствари говори „Начевиц“ ово:

„У нашој држави много којејшта не вади; управиши не вади. Не вади администрација, не вадију финансије, не вадију правосудство, не вадију просвету, не вадију комуникације, не вадију трговину, не вадију јавни хорди — у кратко ништа не вади.

Тако бар на глас вицу сиј патроти, с тежњом да се се то поправи и да буде боље.

Сад смо за једну такву новост још богатији. Не вадију ни топови наша.

Угарско-пештанске новине узбуњише цио сајет, да том неочекиваним новоштвом.

Прије неки два чијеји су код Вијен-Нјаштата пробе топнишке са нашим топовима од осам фунта и са осам пруских, што их дајеја гласовите Круп у Есену, па се на велико поражење наших артиљеријских јапацитета пропашило и осједочило, да наши топови не пријеле није дувани и да најесу и да „шуваже“ према топништву пруским, јер док наши топови само 70 „трефера“ учинише, учинише пруски за исто пријеме и на истој дистанцији 1700 „тречера“. Официри, који то својим очима гледају, бише као утучени, јер по њиховом рачуну наше топништво било бы пред пруским сваршено икојно и пред тајним топовима неби из нашег батальона и 20 људици изнади читава ребра.

То је кратка историја овог новог искуства, за које смо овака дана постали боткињи. Новине смо из реда дужу луку буку због тога, и сакаш према својој боји унре љопље своје час против овог час против оног.

Нама ни ни крај пажести не лежи, да о самом том појаву овде говоримо, јер слабо нам је до тога стаја да испитујемо како изгледају топови из којих узрока једни пучију овако а други овако. Кад би по нашој воли било, сакаш би још сутра расковали на рала и орала...

Дан иако нешто, што нас се овде јако тиче, а то је ћеса народна.

Иста те господи официри, који су присуствовали реченој проби и дошли до тог жалосног искуства, да и они топови не вршију ни луде дувана, изрекоше с мјеста и своје мишљење, које се у том састанку: да и наша војска по што што мора имати такве топове.

Ту је чвор.

Кад помислимо на наше јадне финансије, кад се јестимо да смо у стратоме свјету сак кредит пропадамо, да је наше народно склонишно стање да за Бога рђаво, трговине, обрт и занати стају, оскудица у скелу наступила, па многи мјестима града се појавија, — кад се то из узимају, како да судимо онда о горе наведеном повремену гоштоду квалитетару, и је ли могућно да народ нов терет на своја рамена прими?

Није ли близу пажести, да ће народ запитати: па куд се дјелова толики силиновац, који у форми разних данија утиче у државну касу?

Заштреши чланак с тијем да треба народно представништво својим законодавним редом да стапи на пут прекомјерном арчењу војничком.

ДОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

Чеси су спорожни цару необични дочек. У правом, величественом тријумфу он ће добији у Цаг. Уставојерија листови непрестају покаживати на ческим народом и здобију, да је наше путује једино ради маневре, а да се неће освртати на његове жеље, које му он јави представити том приликом. Очевидно да ту говори само страст и љемачка теква за свакали и да се тајнија жеља не иде у корист ни цару ни монархији. Ходи да долази чарв имати промјену стања ческог народа за поштедницу, то ће се бразду видјети; љемачкој би жељити било, да једном буду уважена незастравла, свечано јујечко првак Чешке, јер без тога аустријска монархија остане постојано растројена, љемачка опасностима изложена.

Покушај, чини се аустријским топовима, да се доказало, да су сачињено немоћни време пруски, круновима, има ту поштедницу, да је монархство рата изјавило се за то, да се уvezу нови топови из инженерске агенције Још се неизви, којим ће се начином набавити ти топови.

У горњој Аустрији подиже се молбеница, у којој се захтева, да се укину управни избори у рајхсрат, Ова је вијест врло неугодно дирнула уставојерију странку.

Из Турске епет јављају о томе, да Султан Абдул Азис живо настоји око тога, да се нашејство престола промјени, и да га у томе потпомаже руска дипломација парално са својим посебнијим разлогом. У јевропској Италијија стогоди и библијски велики везир Махмуд поша, и они двојица имају највећи утицај на Султана. Руском „Инвалиду“ пишу да би велики везир Хусејин Ашик паша помоћу војске желио испунити давашњу жељу султанову.

Турска влада предузима на своје стране војничка утврђења нарочито у Бугарској. Тврђаве у Шуили, Варии и Рушчуку попреклају се и ивију се са сајдантима тирјаџије „на руски начин“. У свакој тврђави биће мјеста за 6000 монака. Портал ходи да учини од них три Маса, а нарочито Рушчук ходе да утврди што боље. Најбоље техничке војничке снаге возане су, да учествују у томе ајелу.

Бонапартисти у Француској показују се сваким даном јаче. Они у овим мисле, да је обновљене царства још сасвоја витале времена. О тежњама љиховијеским један француски звјезд, да су разлођене у током, што млађи Бонапартисти ходе, да царски принц настави своју владу од 2. Јануара 1870, дакако са либерално-уставним уставом Емиле Озенса, а пријатељи разните љевије снаге ходе, да се први прије ајелатурије од 1. 1852.

У изборима за сконстанту из више јесте бонапартисти су већ поставили своје кандидате. Кандидат лајарскога департамента објавио је своја бирачна овој својој програми:

„Моја господо! Млађи више гласове, недужни, да је од потребе, да пропојију дуги програм. Већини од вас позната је моја прошlost. Кашо чиновник служио сам с односима цару, као и заступник подупирао сам га искрено и независно. Не исклjuчи ни из далека да, то да затражи моју прошlost, што више, ја држим чисто, да вас ишчу јестим, па поштују стаку вјерост, одлучујуши се посугдити с правом, да потврдим своју. Моја пагнита и моја смјеша недокументијају ми шак, да неупознана потреба сада ће положаја и одличних дјела мајсторског војводе. Будем ли изабран, ја ћу крјејко подупирати његово настојаље, да се брани друштвени поредак и углед закона; ја ћу гласовати за све њере, које ми се чине сходним, да се његова власт ућрсти; ја ја ишчу на шири пристати, што би имао циљ, да се ипврstrански значај та власт оправи на корист којега особитога стравачкога стаповиша: ја ћу се одлучно противисти, да се будућности непрједвидија, па ћу се чврсто држати темељнога начела, да народу привада директно право, да си утемељи дефинитивни владу. Та толи јасна и праведна идеја призви се на народ указује се све то више, како једино скретају, да се наше нутрње заједнице утишавају и да се усоставија трајна сигурност највиших порада и несртеви. Виши избори од последица доба доказују да је та идеја доврља да од срца земље, па буде ли маршал Макиахон положио добро, које је појејено љеговима љојалијима рукама, то ће она, па то се можете ослонити, славити побједу најсвјетијим одбором. У тај свечани час, када се буде сваки од нас могао слободно изјавити време својему љуберју и симпатијама срватићи ће онда право гласовати различите владавинске облике, међу којим је Француској брати, расудити ће њихове заслуге, погрјешке и користи, па ја јавим у слаткој нади, да је онда Француска захвалио обратити свој поглед на ову царуку династију, која нам је донесла двадесет година безпримјеријес добробити, на династију, које пешми судбини неможе учинити, да заборавимо на њезину величину и на њезину доброочинствост.“

У Италији појављују се своје опаснији знаци опште узуврејелости. С једне стране интернационација, а с друге разбојништво у Сицилији, довело је најзаду Италију у врло критичан положај. У Сицилији влада је укинула пороту и прогласила опсаду на сајдантима, па се бојија да ће то подузеће оштру побјedu производије, јер стари замешени Турци на то пристали неће, већ чврсто при том остају, да Мурат Есендзи сину појејојем Абду-Мејдана престоја праћада. Други општи знаду, да између Србије, Крне Горе и Румуније договор постоји, како ће се заједнички Турској рат објавити, и балкански полуострвни преобрзнати.

Последије вијести јављају о новијем успјешном Каристу у Шпанији. Три су јесте освојени од републиканаца и посаде на заробљени. Ако влада Серанова не пође са јачом снажом и енергичније и успјешније против Кариста, признање вељасма неће му ишти помоћи.

— Западни „Грепибите“ дозиђије поуздано, да српски кнез Милан неће за сад походить Лондон и Берлин. Како се чује — вели — кнез ће тек по српштету овогод. скупштине која ће се у Попенбру у Биограду састати, па ће се Петрограду па одатле у Берлин. Даље пак да се у Србију надају, да ће с руским посредовањем уклонити се изјесне тегобе, које су восгојале кнежевском путу у Берлин. Кнез ће волји повратити се на Француске у престонију око положаја идућег мјесеца.

— Pall Mall Gazette“ пише о најновијој руској политици у потделу Њемачке ово:

„Петроградски дворови — тако мисли већији лист — господију изјесне даје струје: једна, која је пријатељска Њемачкој, друга, која је непрједјатска Њемачкој, они одани су пару, његови љиљаници и најврстнији министри, они урођени Руси. Староруска странка, у којој се једно одејају јеље народне, нестријанске подносије господарство љемачкога утицаја у руској политици, па љиљана зависи постаје од времена до времена толи љиљон, да мора и сак цар покушати те удаљити се од пута првјалности према Пруску, док се онда народији дасији пријатељи Њемачкој неустишна. Нашокон да ће ишак морати даји до скоба, а на тај да треба Француску, да се освети. Наоружања, које се, тобоже како појенути лист вели, у Русији чине, могу се за јасноје рачунати за овај дас, када нестаме сада ће споразумљавајући међу Петроградом, Берлином и Бечом. Што није постигнут потољан резултат на брисел-

којој конференцији, то да привије кнез Гортаков Битмарку у кризу и то да ју је доказом, да се она инцијатива у Јевропи, коју је њекоч имао цар Николај, подаје јасно оствари, а једак други случај, којији су покријеши у Петрограду, да је утијех пруске инцијативе у питању швајцарско пријаје, поводом кога мотивира Русија своју ускрту само издавача, а не развојника. „Чувство рускога народа — тако завршије „Лајзет“ дубоко су повријеђена, па када се једном покрене мој народног духа, то да би овај могла бити јачок, него највеће деспоте на свијету!“

Д О П И С И.

ТРСТ, 25. Августа. — (Турско војружавање и утврђење у Босни. — Гласови с истока. — Русија и Шпанија. — Поломај гроба Андрија. — Радничко).

Турска мена новача, и овога пута поснутија! Та се јесама више изгуба сада таје, а с друге стране допира гласови, даје у цариградском војном министрству пријешено, да се што скорије шест новијих укрепљења дуж српске границе подиже, да се већи број војске у Босни, Херцеговини, и Арбанији нађе, и да се у тијес покрајним знатњима спреме пронадеву и т. д.

Ето видико да је спротиња раја свуда глаган под главу покућна и жива се не чини, из Србије се звека оружја нечује већ се не пјеви „у Бугарској и у Босни изван браћа вриште“. Црна Гора увјутра се стазом напрета, видићи се усјање, па кад свијају Турску оборити не може, налази за пробитачно, да баром на просајетном и приједомном пољу што постите.

Браћа Бугари још непрестано с Гргијом о првом спор воде, а све пажње употребљавају како ће бар једно шеће испод фанцијотског притиска изгубити.

Гргија мудромашу као вазда до сада, и сада опет добији волу, да краљ промјесне, јер их доста има, који је на то рачунају, да ако краљеви бити не могу, да ће њеколико година као највећици у Грчкој гостодрвти, док влада љемачадик Константији пунојета буде, који је по грчком рачуну сужено, — да Цариград освоји.

Кад је тому тако, за што Турска, у дамашкој својој оскудници у новцу, у Босни и у Бугарској укрепљења подиже и војску уножава? Политичари говоре, да је Султан рејешто, да свога сина за љемачадика проглави, и да се боји да ће то подузеће оштру побјudu производије, јер стари замешени Турци на то пристали неће, већ чврсто при том остају, да Мурат Есендзи сину појејојем Абду-Мејдана престоја праћада. Други општи знаду, да између Србије, Крне Горе и Румуније договор постоји, како ће се заједнички Турској рат објавити, и балкански полуострвни преобрзнати.

Било што било. — Турска се дониста спрема. Иако то на уму и знајмо, да ћемо се обезбедити од сваке опасности и до слободе доћи, тек ћада се сложи наше кнежевине и народ љаскољине буде спрекаја за уставак. Турска можда ишчи, да тако и јесте у нас, па од тога страхује, и држи се праца старих Султана, који су тек они опасност предавају, кад је народ главу покућно, ишчи неговори, не тужи, већ хуче, и један другом шаље: „ишће се сносићи неда“: тако је сад у Турској, и ако општо сложије своја права зтражи, бадазу се унутрашњима војска и војсна спрека, јер то се пред правдом и народном војом паси мора.

Из Цариграда пишу да се влада ишак усрећија с отоманском банком зајам од 40 милијона фунти штерлинга углавити, од које ће се скротије 15 милиони уплатити. Ако се и то оствари, то је само залогај, да се ћад глава не уре, и ако с друге стране нових извора не буде, једна ће се кријевности градити моћи.

На Русију се са свих троја удара, што се у Петрограду устручавају швајцарску републику пријатиљи, и Њемачи су у томе особито безобразни, већ приговарају: као да су Русија њекоч услуге учинила, и да је у Русији у швајцарском витезу изјеснији. Када је то услуге што их је љемачкој Русији указала? Ваља да првоморско питајем! Као да дојдемо кријевности градити моћи.

Аустрија је швајцарску републику пријатиљи, усвржас што је гроф Андријаш изјадао, да ће чи-

рал Бодоја, рата; Комахо, финансија; Ариос, морнарице; Назара-Родриго, трговине; а Рокер Ортиз, министар насељава.

К ЊИЖЕВНОСТ

— У Енглесу је изашао: „Српски архив за целокупно љекарство“; књига Л. Идаје српско љекарско друштво, уређује др В. Ђорђевић. На 8-иј 282 и 54 страница. Цијена 7. Садржај: Постанак српског љекарског друштва. — Ради његова. — Војно љекарско савиетство. — Наступна гроздица код њега ћеце. — Јањешке о колери. — Изјештај о 28 случајева ангине. — Јекарство и биљареса. — Рудничана. — Олујко међународних, статистичких конгреса. — Круп и дијтертиди. — Биљешке из страних списа. — Изјештај о тројем међународном љекарском конгресу. — Питња за скупљање народне иселености. — Биљешке из љекарских новина. — Превод Блатовог опште хирургије.

— „Објавици српскога језика“ написао ђ. Даничић. Седмо издање. стр. 120. Цијена 60 нова.

— У крагујевачкој штампарији изашла је књижница „Приче за дејцу“ с њим. превод Марка М. Станковића. Цијена 20 нова.

— У Краљевици изашла је друга свеска „Забавне књижице“ у којој је „Катарчина“, преводјељка Каролине Свијетле (превод с чешкога).

— Ф. Обернекешић, професор у Новом Саду издаје „Латинску читанку“ за I. и II. разред са најлијепшим речником. Књига износи 11 табака и стоји 4. 1.

— „Србадија“, лист са сликама, уредник Јован Стефановић Видовски, сарадници и издавачи: више мајчиних слага. Излази од 1. Октобра ове године у Бечу, првично један пут, у свескама од три табака, величине њемачког илустрованог листа „Ueber Land und Meer“ с 5—6 цника, од којих ће двије бити српске, а остала из словенског живота, или у оштим земаљима. На књижевној страни радио је више наших књижевника старих и младих, а на уџбеничкој — пријатељска српско-њемачка уједностојност у нас добро познати. В. Кацлер. Из лубље к старим биљама овом на руци и заслужни познавач словенског југа Ф. Ками. Осим тога, ради слика. Уредништво је ступило у сvezу са илустрованим листовима наших земаља народ. Администрацију водиће човјек од стручје, Коста Мандровић, књижарски посlovник у Бечу. Годишња цијена листа биће само 6 ф. Ко плати за цијelu годину у сваки пријед, добиће премију, на пр. врло лијепу слику: Установак Гаковски, или карту свих српских земаља. — Илустроване новине кадре су више истог и који часопис да расшире круг читаљаца, или их у вријема виша потпуној, да би се могло одржати. Код толике и такве приправе и, удељености, ни тај часопис са сликама уједно препоручујемо нашем читајачком свјету.

Нов календар

СРПКИЊА

календар за народ

и престу годину

1875

издаје

Милош Грабовачки
у Земуну

штампарство К. К. Соринкова

за који је излазио из штампе, и који ће се добити у Земуну код издавача, и у сваком већем срп. јеству, код познатих родољуба и родољубиња за растуријање књига.

Садржина је одобрена. I дно. Опште знамените године, српске знам. године, планета, планетарка, покривни сунца, сумне и њеке планете и њесеци, четири год. времена, њесечни четврти, покрет, израз, непокрет, враз, и познати у народу године, њесечни датуми и празници за цијelu годину и да се сјећамо.

II. Сајмови и тргови, (башари и пјајаде). I. У Црној Гори, 2. у Србији, 3. у Војводини Српској, (Србији, Банат, Бачка), 4. у Тиролској крајини, 5. у Мађарској, 6. грав. у Аустрији.

Уредник и издавач СИМО ПОПОВИЋ.

За што поснило изјуша? — Српкања као Српкања и инти. — Њека општа правила за живот, различито, пјесме, несретница и разне пјесме за пјевање.

С овом садржином узад се даје, да ће и овој као и досадајни моји календари у публици искрених пријатеља стечи, који ће замети својски прихватити знати. Цијена је за Црну Гору, Босну и Херцеговину и за Србију само два гроша. „Српки“ календар за народ (година VL) издаје са малом Госпођину-дне из штампе.

Земун, у великој Госпођину-дне 1874.

Милош Грабовачки Србин.

стонографичкога бироя у Берлину са госпођом и са ћерком Валнером. Господин сличаје и стасом и лицем маршила Базену, а Берлинани су још радознали него ли исти Бечани. До час шталиху људи по шталишту један другом: „Ево тамо Базен, ево га!“ а све вијесну на ову страну, којом је шетао тобожни Базен. За по четврти сата нагријао је око чедна рашнитеља брозапаса њемачко хълдадубонитѣланца, а гласнују Валнерку књиле су иколико познати питањи, одмике поезија маршила и т. д. Њеки Францус прутра се одмах с почетка кроз хруп до тобожни маршила, најлони му се уљудно и рече му нагло: „Чувате се маршиле, одмии сто“ и оде ивадом. Друштваније морало је побјеђе из вријда се уклони од звездолинца.

(Етија). Из Катаније јављају жицом, да се је Етија опет разиграла. Јава сукња из три про-странице јјати. На сву срећу далеко су од села те јава неће можда доћи до њих. Народ је упозијен те бежи куд ко је.

(Нова подводна жица). Из Ирске по-тегнут ће се испод мора опет једна жица до Америке. Један месец крај увршћен је већ у Катаринену у Ирској.

(Снијег). „Лајб. Шт.“ пише, да је 10. априла у Лози у котару велико-јашничком, снјег симно падао.

РАЗЛИЧНОСТИ

(О првој француској револуцији) пише један инглески лист од 10. Јануара год. 1796 ово: Одказ је уведен револуционерни суд, у Августу 1792. вио до 13. Јула 1794, значајној дана, када је Робеспијер био збачен, осуђени су тајем стражовитејим судом и погубљени су на гаготини: Марија Антониета, краљица француска, кнегиња Јеленсверта, сестра појака, б. првично, 3 принце, 2 херцега, 2 краљеви, 14 кнеза, 21 грофа, 212 благородника, женскиња, 45 жена, растављенији од мужева, 16 удовица, 212 кнезовица, 14 кнезија и 27 кнезија различнога реда, 172 сајетска свештенства, 2 маршила, 13 генерала, 47 ћеврера, 22 пуковника, 8 мајора, 50 капетана, 17 ађутаната, 2 адмирала, 8 поморских капетана и 41 поручник од војске и флоте, 7 артиљеријски официра, 84 војника, изродних гардиста матроса, 33 члана народнога конвента, 4 члана законодавне скupштине, 29 члана уставодавне скupштине, 3 министра, 22 судије, 19 примира, судија, 24 књижевника и писцина, 178 свјетијица, адвоката и потари, 109 приватних лица, 12 бакира, 38 гравера, 105 ратнијих комесара, 106 општинских чиновника, 941 радија и т. д. Скупја 2774 лица. Најтештај од погубљених био је г. Допија, тулуски народни градиста матроса, 33 члана народнога конвента и присудника трибунала.

(Руска црква у Прагу) освештена је 1. Августа. На ту светковину дошло је до 500 руских гостију, међу којима руски прото Райевски из Бече, који је начелствовао при освештењу цркве, и многи чланови рускога племства, који се баве у Чешкој. Међу публиком, која је дошла на ту светковину, били су и Пилами, Цајтхамер, Хушец, Браунер и друге знатније личности.

(Софија Клара Вујићева) умрла је прије два мјесеца дана, 12. (24) у Али у 47 години живота свога. Покојница, супруга ађукатског адвоката Светозара Вујића, олијвкова са ријетком честитошћу и као супруга, и као мати, и као домаћица, и као родољубиња. Уз то још красила ју је и та лијепа особина, да је поред својих домаћих послова врло важљиво пратила савремену нашу књижевност, и да се шта више средњо-аѓедала и у пјесмаштву. Пјесму оној, што је славко Српце знајевала: „Кад већ српска кралица тече“ и т. д. створио је родољубиво осјењавају Софија Вујићева. Тој је прески уврши овај послов: „Позадаја млађаној књежевини црногорској“, а по-којија ју је спјевала пријатељом заузимајући ћаљака од јувачких Црногорца. Колико је иако познато, покојница је још ове пјесме спјевала: „Српски војин“ штакија у Земуну у „Позоришку“; „На гробу јединице“ у „Седињи“; „Вукосава“ у „Даници“; „Само тако роди мили“ у „Буњевачкој и шокљачкој мили“. Дознава смо уједно, да је међу рукописима те честитих Српакњија остало још много других непрерадљивих и непречињивих пјесама, приповједника, новела и т. д. Угледају се Српакње склада у врлине њене, а спомен јој био жеђу нама до вијека!

(Базен у Берлину). Њека дама шетао је у Берлину под вечер професор Кон, равнитељ

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Под притиском година и сит трудног живота поморског био сам одредио повуки се у круг које породице и ту, окружен од мојих најлијепших, проводити дане који су ми се представљали као сретни. Али господин Богу би мијаји истога мијају супруга Јелена рођ. Францета, која зором на 24. Августа о. г. усну у Господу. Овај странији удар уде моје судбе одузиши чести маслон, ојади ми мој живот тек скоро и ја заважах: да и најда, најзада Богинија бежи од гробова. Али саучеше ког и овог пута указаше подјесније на дивно својство људи, сачијење за доје већину дosta ријечи за захвалите. Хвали дајем уљудном и чујном Пирчму ће сми притекосише да умјеле коју жалост, ће страст најбољих пријатељских дочек и преко свог славног јашничког управитељства до прати смртне остатке моје незаборављене супруге Јелене до гробнице. Хвали моју јединојејвој браћи у Котору који је трошио и збунио са последњом почести коју одадоме имају појојници, које је обавијуше утјехама од којих сваком биће вазда свет. Хвали сваки честитим господијама из Котора, које благородно показваше пријатељство које је везало са усопшном њиховим другарима и тим настојаше умјели жалост која обузе мене и све моје.

У Лепетану, 26. Августа 1874.

Мате Мрша.

ОБЈАВА

Од 12. до 28. Септембра бићу на Цетиње. За то јављам свакоме, који виши што прихвати од мене, нека у те днијеви дође на Цетиње, да сваког поштено исплатим. Тако исто волим оне, који имају што мене дати, да буду добри, да је у те днијеви виши.

Скарад, 23. Августа 1874.

Глигор Џордан

НАЈЛЕПШИНИ ПОВАД

у Аустро-Угарској може се добити по 50.0, 51.2, 0.0, 60.0, и 70.0 на броје земље и куће које се под најам издају на више године у одлату. Близу уговора издаје

„Одјити прометни Завод“
и Сртловићи и Вакој.

(10—6)